

ดอกไม้ในวรรณคดีไทย ๑๐

โดย ชักกลอน ๕๗ 27

๔๕ โมก

“แล้วลดเลี้ยวเที่ยวไปบันไดอิฐ ต่างเพลินพิศเพิงผารุกษาเข้า
จิกจันท์น้แจงแทงทวยกรวยกันเกรา โมกแมงเม่าไม้้งอกชอกติลา”

วรรณคดี : นิราศเมืองเพชร

ผู้ประพันธ์ : สุนทรภู่

ดอกไม้งามบ้าน Wrightia religiosa

บ้างเรียกว่า โมกช่อน โมกหลักป่า

โมกดอกหอม โมกกอ บัดองวา

อีกไม้งาม โมกบ้าน บานหอมไกล

ถิ่นกำเนิด เกิดแดนไทย ไม้พันธุ์พุ่ม แตกกิ่งคลุม ฝิดดินขึ้น ขึ้นงามง่าย

ช่อใบแสงแดด แบบเต็มวัน ถึงรำไร เป็นพรรณไม้ ให้ดอกเดี่ยว เดี่ยวดอกช่อ

พันธุ์ดอกเดี่ยว เรียกว่า ต้น"โมกดา" ดอกช่อหนา ขานว่า ต้น"โมกช่อน"

ดอกย่อยขาว กลีบดอกเดี่ยว เรียกว่างอน กลิ่นหอมอ่อน ร่อนลิ้นอม รมนาน

ไม้ประดับ รับอุทยาน ริมธารใส ทำบ่อนไซ ไม้แคระ งามแฉะหนา

ปลูกแนวรั้ว ไม้กระถาง บังสายตา ในชียงคา อยู่ได้นาน ทานร่มเงา

สรรพคุณ เจริญอาหาร ต้านโรคไต ยางขาวใส ไข้แก้บิด พิษงูเห่า

ยาระบาย ไล่น้ำเหลือง โรคเรื้อนเรื้อรัง คุตทะราด บางเบา ฝิดหนึ่งดี

ควรมีไว้ ในทุกบ้าน บันดาลสุข บ่อกันภัย คลายทุกข์ สุขสุดศรี

เสริมสิริ มงคล พันราศี ไฉลกดี ปลูกวันเสาร์ เข้าตำรา

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

ดอกไมกทำอยู่ช่อบานหันสู่ดิน

ไม่ถือถือเข็ดหน้าทำแด่คน

ราวเสียมตนว่านไฉนคิดคิดอกจน

น้ำกลมลยามหอมไชโยไรรินมา

เคยเห็นในกระถางวางรายเรียง

ก้นมดงเมียงบังสายตาสุดสายหา

ในมุมที่คนต้องการเงรธา

อยากถามว่าใยช่อบนหน้าพางดง

ดอกไมกขาวพราวพราวอยู่ข้างรั้ว

กลิ่นยอนย้อยอมใจให้ไหลลุดง

เก็บได้พานบูชาพระพุทธรองค์

บุญเสริมส่งน้อมนำสู่รู้ปลั้ช่อบาง

ดั่งพร เดชกุศลดั่ง

ฉันมีโชค ได้โมกขนมาหนึ่งต้น เป็นสุขสิ้น คนให้ รู้ใจนั้น
 ว่าฉันนี้ มีใจ ใฝ่สัมพันธ์ ในโมกนั้น ฉันขอปิ่น รื่นรมย์ไซ้
 บดุกโมกนั้น นานปี มีดอกแล้ว พริ้งเพริศแพริศ เห็นแล้วสุข ทุกข์ลาภหาย
 กัดนั้นหอมทอน ขอนขึ้น ระรื่นใจ ดูกัดนั้นกาย ยามได้แอบ แนบเนื้อนอด
 ดอกโมกขาว พราวพิศุทธิ์ ดุจน้องนั้น หัวใจฉัน นั้นมอบให้ ได้กำสรด
 ด้วยใจนี้เอง ต้องถูกกัก จักใคร่ครอง ไม่คู่ควร นอนนี้เอง ต้องห่างไกล
 ทางชีวิต คิดหนา พาใจเศร้า ด้วยสองเรา เข้ากัน นั้นไม่ได้
 ต่างฐานะ ภาวะต่าง ต้องเป็นไป ฝ่ายผู้ใหญ่ ไม่เห็นด้วย ขวดยฉันที
 คนรักสุด ชุตสุข คลายทุกข์ใดก็ ยามเห็นโมก ตกดอกแล้ว ขาดสติ
 คิดถึงนั้น มันใจ ในทางดี ใจนี้เองนี้ มีสุข ทุกทีวา
 ต้นโมกไซ้ ได้รับรู้ อยู่แล้วนั้น ทุกคืนวัน ฉันชื่นชม สมิใจหนา
 หอมดอกเจ้า เข้มมันคง สดจิตมา ใจนี้เองยา ทนรู้นี้ พียงคอย

โกวิท ธีรวิโรจน์

อัน"ไมกฉา"ไมกช่อน"ก็คือไมก

ยามต้นใบก ไชยกลิ่นเสนาหา

กลิ่นหอมเย็นยวนเฝ้าเจ้าสุรา

ยากจะหาคำพูดจามาแสดง

ดอกไมกน้อยห่อหุ้มระย้าอยู่ตามกิ่ง

ช่างงามจริงตฤตองตาอศิกาดแสง

ดอกสีขาวส่งกลิ่นอ่อนไม่ร้อนแรง

กลิ่นดอกแปลงเป็นน้ำปรุงสรุงใจ

เป็นไม้พุ่มขึ้นต้นปลูกประดับ

หรือปลูกปรับเป็นรั้วบ้านที่อาศัย

เมื่อต้นแน่นดอกดกขาวอศิกาดไป

ไข่มุกองภัยบังสายต่าน่าเขยวม

พันธุ์ไม้นี้มีสรรพคุณอีกมากมาย

ช่วยระบาย แก้โรคไต ได้ดีเยี่ยม

แก้โรคบิด ขับน้ำเหลือง พิษระงม

โรคเรื้อรังเป็นเหตุทะเลาะถูกฆาตไป

หนึ่งพันธุ์ไม้มงคลคือไม้นี้

โบราณชี้ช่วยปกปัองถิ่นอาศัย

เอกรักษาคุ้มครองป้องพองภัย

พาให้ใจใสบริสุทธิ์ผุดผ่องเอ๋ย

อภัยพร แสงธรรม

พุ่มต้นไมกโยกแกว่งเพราะแรงลม
พลับเผยลมพลัดไปไกลจากแหล่ง
ดอกเล็กขาวดูราวเพชรพราวแสง
รัศมีแห่งความมิ่งให้พึงใจ

ละมุนหอมอ่อนให้ไฟสันติ เจ็ดตำริพลีไมกยพราวสดใส
คงล้ำล้ำธรรมะเลิศวิไล โอบออบไล่สรรพางค์ให้สุขนรินทร์
ดูมีมนต์มิ่งคลุมถึงระดับบ้าน เรืองสราญคราชมดอมดมมิ่ง
ทั้งยังอดยมากค่าสารพัน รักษาไรคนั้นได้หลากหลายไฮ

กุศล คำเพราะ

ดอกไมกข์อันไมกข์บ้านบางหมื่น
หอมระรื่นชื่นทรวงทั้งสี่ของเรา

คนใก้ได้ปลูกไว้ได้คลายเหงา
ยามแก่เฒ่าได้นั่งชมดมไมกข์บาน

ไมกข์ขาวงามทรุดูไม่เบื่อ
ตาช้วยยารดน้ำทุกอันวาร

หอมฟุ้งทั่วยามเมื่อลมพรมพัดผ่าน
สุขล้ำราชมี่ไมกข์บานให้หลานชม

ปลูกต้นไมกข์เพื่อเป็นสิริมงคล
ช้วยรักษาความปลอดภัยไว้ทุกจริตม

จะช้วยตลอดผู้เฒ่าช้วยได้สุขสม
ไทยนิยมปลูกไมกข์ไว้ให้สุขเอย

อุไรรัตน์ ภาสกีานนท์

หอมระรื่น กลิ่นกรุ่น อุณหภูมิ
ชาวปราดตา ดอกสวย รื่นรอยนัย
ลมพัดมา พากลิ่นโปรย ไชยประจักษ์
ไมกนารัก สดอยกลีบช่อน ละอองนวม

ละไมกลา ไมกช่อน หรือไมกบ้าน
ก็หอมหวาน สดอยปราด สภาดลัม
ใบสีเขียว ดอกขาวดีน ชื่นอารมณ์
เมื่อได้ชม ไมกสวยหอม ย่อมลืตใจ

ดอกนิยม สักต เป็นน้ำหอม
เจ้างามพร้อม รุ่งอรุณ ช่างสวยใส
ปลูกเป็นแถว แเนวก็ได สดอยลืตใจ
ใส่กระถาง วางไว้ ก็งามดี

หากบ้านใด ปลูกไว้ ประจำบ้าน
จะพบพาน สีมงคล ดลสุขศรี
อีกป้องกัน สัตว์ร้าย ประดามี
ต้นไมกนี้ หอมสวย รื่นรอยเฉย

ศกุนตลา ณ หนองคาย

ชื่นชมธรรมจริ้นไม้พุ่มบ้าน
 งามตระการดอกขาวประอาศติใต้
 กลิ่นหอมหวานชวนรักปักกุณฑล
 ดอกไมก ไชรีหอมเย็นเห็นยวนตา
 ต้นไมกบ้านพุ่มงามยามมีดอก
 จะเข้าหยาอกเก็บแซมบนเกศา
 อยากดอมดมดมงามยามมอองมา
 ชึ่งดูราพาชิ่งรื้นดองใจ

ดอกเป็นช่อยามเย็นดูเด่นขาว	ใต้ไมกลาพริ้งพราวสดกาใต้
กลีบดอกมีชิ่งเดียวเกียจดูไป	ไมกช่อนให้กลีบช่อนอ้ออนดูรา
ทั้งองตงามหอมเย็นเด่นยั้งนั๊ก	ให้ประลักษ์ลุ่มนไพไรใช้รักษา
ต้นดอกใบใช้ประโยชน์ได้นานา	ไม่มีค่าไมกงามยามช่อนชม
ปลูกประดับไว้บนชานตระการยั้ง	เจ้าเป็นไม้ทังใบให้ลดยลุม
ยามเย็นแยมกลิ่นกระจายตามลายลม	ช่างลุ่มลุ่มธรรมจริ้นชิ่งในทรอง

อัญชี่ ณ เชียงใหม่

ไม้หลักป่า โมกดา หรือโมกบ้าน
แก่งัก้าน เรือนยอดกว้าง อย่างสวยใส
มักพบจุด สีขาวมัว ท่อท่อไป
แตกกิ่ง กิ่งเล็ก นิดนิติน ได้ยินยล
พบตามป่า ละเมาะขึ้น ขึ้นต้นใหญ่
เติบโตได้ ในดินร่วน ทั้งแดดฝน
ถิ่นกำเนิด เกิดในไทย โคนใบมน
ดอกขาวหม่น หอมเย็น สวยเด่นจิ่ง

เปลือกเป็นยา รักษาไต ให้แข็งแรง รากรสแรง ใช้เป็นยา ทาผิวหนัง
ขับน้ำเหลือง ให้หัวใจ ได้พลัง ยางนั้นยัง รักษาบิด แก้พิษงู
ได้กลิ่นโมก แต่ไกล ให้ครวญคิด พรรณลึกลับ ชัดเส้นไว้ กับไม้ทรู
ได้กลิ่นโมก ตอนเย็น เห็นโฉมตรู แต่ไม่รู้ ที่รักจำ มากับใคร

ศรีวัฒน์ สุวรรณ

ต้นโมกบ้านฉันคือ ชื่อโมกมัน เห็นทุกวันแฉริบตี เจ็ดปีแล้ว
ติดดอกออกกิ่งใบ ให้พริตแพรว เต็มโตแล้วสูงใหญ่ ได้ทรงสวย
โมกมันไม่ใช่ต้น และหนแล้ว บดกลางแล้วได้ผล ต้นโตไถ
จังหวัดราชบุรี กำหนดให้ เป็นต้นไม้เขตชู ราชบุรี

ณรงค์ ศรีพุ่ม

ดอกไม้วาดปราสาทที่หน้าบ้าน
บรรจงเก็บใส่พานเบิกบานใจ

หอมหวานบริสุทธิ์สดใส
กราบพระรัตนตรัยบูชา

สุดมนต์ก่อกวนในคืนนี้
แต่เพื่อผู้เกิดแก่เจ็บตายนานา

ขอความสุขสวัสดิ์อันหนา
บวงเทพไท่เทวาคุ้มครอง

เอี่ยมศิริ พงศ์พรรณรัตน์

หอมไม้ไทยกลิ่นอบอวลชวนจิตไกล

ต้นไมกลดอวยงใจให้เฝ้าหา

จะปลูกไว้ดูเล่นแต่เหงามตา

หรือทำยารักษาใช้ได้ทั้งนั้น

จากโบราณสืบต่อกันได้ทราบ

แถวทุ่งราบภาคกลางข้างบ้านฉัน

นิยมปลูกไมกก้นมาสารพัน

ทำรั้วกั้น ทำไม้ตัดตัดสวยงาม

อ้างทองติดชุดยามี่ อ.ปากไมก

ถูกโฉลกไม่ม่งคคนเกรงขาม

โบราณเรียก"ปากไมก"คนเรียกตาม

เป็นเขตคามน้ำนองสองฝั่งปาก

สุวิทย์ เทียรทอง

ดอกไมกบ้านบานสะพรั่งขาวทั้งต้น ไม่มั่งคดในวรรณคดีดอกนี้หรือ
ในนิราศเมืองเพชรของสุนทรภู่ ทุกคนรู้ถิ่นกำเนิดเกิด ในไทย

ดอกสีขาวดอกเป็นช่อดอกลม สวยสุดสมยามดอกบานถึงกำนไฮอ
กลิ่นดอกหอมแรงร่ำเข้ายอนใจ ชื่นฤทัยกลิ่นดอกไมกทุก ไคกลดาย

ทั้งรากยางดอกใบให้ประโยชน์ ไม่มีโทษใช้ทำยา ได้มากหลาย
ยางแก้บิดพิษงูแมลงกัดต่อยได้ ดอกเป็นยาแก้ระบายใช้ได้ดี

ใช้เป็นไม้ประดับปลูกในบ้าน ตามลำธารน้ำใสไหลเร็วเร็ว
ริมน้ำตกริมริ้วบ้านตระการดี มีทุกที่ดอกไมกสวยกลิ่นรดยริน

ถือเป็นไม้มงคลคนโบราณ ปลูกในบ้านช่วยให้สุขทุกข้หมดสิ้น
จะปลูกไว้ในกระถางหรือพื้นดิน ได้ทั้งกลิ่นดอกไมกบ้านต้านทานภัย

จรูพร สุวรรณปากแพรง

